

พทข องค์ แลทรงสั่งสอนสาวกพทขบริษัทต่อมา
 นั้น ด้วยเหตุอันสมควรยิ่ง เห็นพร้อมเพียง อยู่
 ด้วยกันโดยทั่ว จึงเป็นพระราชประเพณีสืบมา
 ในการที่พระบรมชัตติยวงษานุวงษ์ ย่อมได้
 ทรงพระผนวชในพระพุทธศาสนา ก็ในมงคล
 สมัยนี้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยาม
 มกุฎราชกุมาร ทรงเจริญพระชนม์พรรษา
 กำลังทรงเล่าเรียนวิชาต่าง ๆ คือวิชาหนังสือ
 สยาม ก็ทรงทราบโดยจะกล่าวได้ว่าปรุปรุ
 อยู่แล้ว แลภาษาขังกฤษก็ได้ทรงพอเข้าพระไทย
 ช่าง ถึงแม้ว่าทรงศึกษาอยู่น้อยวันนักก็
 ค่อยไปคงได้ทรงเล่าเรียนจนซาบซึ้งตามลำดับ
 ไซ้แต่เท่านั้น ชัตติยราชวิชาอันเป็นสำคัญ
 ยิ่งใหญ่ ที่จะนำไปตามกระษัตริยานุวัตรนั้น
 ย่อมได้ทรงรับพระบรมราชาโองการ ในพระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แลทรงสั่งเอกใน
 ราชการอยู่ทุกเมื่อ แต่ศุภสมัยนี้สมควรแก่
 กาลที่จะได้ทรงพระผนวช เป็นสามเณร
 เพื่อจะได้ทรงศึกษา ในพุทธศาสน์
 แลมคธภาษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์เห็น
 หนักในประจันต์ คือ ยำรงพระปรีชาซึ่งขึ้น
 เพราะศัพท์ภาษาเราที่ไพเราะที่แลลึกซึ่งย่อมมี
 มูลมาแต่ มคธพากย์เป็นเบื้องต้น จึงทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการทรงพระผนวช
 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราช
 กุมาร ตามชัตติยราชประเพณีสืบมา

วันที่ ๔ กันยายน เป็นวันสมโภช
 โปรดเกล้าฯ ให้จัดการที่พระที่นั่งอนันตสมา
 คม คือ บนพระที่นั่งเสวตวรรณฉัตร ตั้งพระมหา
 พิไชยมงกุฎเครื่องศิริ ราชกกุธภัณฑ์ นำ
 พระที่นั่งเสวตวรรณฉัตร ท่ามกลางมุขทั้งสามใน

พระที่นั่งที่กล่าวมาแล้วนั้น ตั้งพระราชยาน
 กง ภายในเพดาน ซึ่งประดับด้วยดอกไม้
 ไม้ดอกอันวิจิตรบรรจง และมีฉัตรดอกไม้สด
 ๕ ชั้นปักมุมเพดาน ๔ คันที่ตรงหน้าเพดานดอก
 ไม้ดอกมา ตั้งบายศรีแก้ว ทอง เงิน แล
 มุมได้บายศรีสองข้างตั้งไตรยางศ์ ที่ระทรง
 ผนวช รวงพานทองมหากัจฉิน ค่อยไปใน
 ท่ามกลางมุขหน้านั้น ทั้งเครื่องบริกษารต่าง ๆ
 ที่จะทรงใช้สอยแลเครื่องสมณะบริกษารต่าง ๆ
 ที่จะเป็นของไทยธรรม อันจักสรรมาโดยพิเศษ
 เป็นชุดเป็นหลายอย่าง อันที่วัดพระศรี
 รัตนศาสดาราม ได้โปรดเกล้าฯ ให้พระบรม
 วงษานุวงษ์ ข้าราชการ ผู้ที่มีเครื่องโต๊ะลาย
 ครามแลต่าง ๆ มาตั้งสนองพระคุณในการ
 ทรงพระผนวชนี้ โดยรอยพระระเบียบแลศาลา
 รายมีเครื่องโต๊ะหลวงด้วย โปรดให้มีกอม
 มิคคีคักสีนแลมีแปะรางวัล พระราชทานอย่าง
 งานใหญ่ที่เคยมีมานั้น

เวลาบ่าย ๕ โมงเศษ ในวันที่กล่าวนี้
 โปรดให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จออก
 พระที่นั่งสุทโธสวรรยปราสาท เจ้าพนักงาน
 เจริญพระเกษา แลทรงเครื่องที่จะสมโภช ชยัน
 ชัตติยราชกุมาร ครั้นเวลาที่หนึ่ง พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องฉลองพระองค์
 เย็บระยับประดับนพรัตนราชวรารัตน์ เสด็จ
 ออกพระที่นั่งอนันตสมาคม พร้อมด้วยพระบรม
 วงษานุวงษ์ เสนาบดี ข้าราชการหลวง ข้าราชการ
 ผู้ใหญ่ผู้น้อย เจ้ามูลของ ขัติพระบาท
 ตำแหน่ง ทหารถวายค่านับ เข้าแตรสรร
 เสริญพระบารมีนฤนาท เสด็จพระราชดำเนิน
 ไปพระที่นั่งสุทโธสวรรย โปรดให้สมเด็จพระ

เจ้าห้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่าง วงษ์
 กรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดช แลพระเจ้าห้อง
 ยาเธอ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ รัยพระกร
 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช มาประทับพระ
 พระราชยานกง ภายในเพดานคอกไม้ ที่พระที่นั่ง
 อนันตสมาคม พระมหาราชครูพิธี พระครู
 พราหมณ์ เบิกแว่นพระบรมวงษานวงษ์ ข้าราชการ
 การเวียงเทียน สมโภช ขณะนั้น พราหมณ์ เข้า
 สังฆภัณฑ์ เจ้าพนักงาน ซ้ำไม่มีใครพิณ
 พาทย์ แตรฝรั่ง แดง ทหาร ประโคมพร้อมกัน
 เวียงเทียนไทย ทักษิณาวดี คำรบเชิญจว
 พราหมณ์กระทำการ ศิริสมโภช ตาม ขัตติยประ
 เพณีแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
 หลังน้ำพระมหาสังข์ แลทรงเจิม พระราชทาน
 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช แลโปรดให้
 สมเด็จพระเจ้าห้องยาเธอ ที่กล่าวพระนาม
 แล้วแลพระเจ้าห้องยาเธอ กรมหลวงเทเว
 วโรประการ รัยพระกร สมเด็จพระบรมโอรสา
 ธิราช ไปทรงเปลื้องเครื่องที่พระที่นั่ง สุทโ
 สวริยปราสาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เสด็จพระราช ดำเนินโดยพระราชมารดาพร้อมด้วย
 กระบวนตำรวจทหาร มหาดเล็ก แต่หน้าตาม
 เสด็จพระราชดำเนิน แต่พระที่นั่ง อนันตสมาคม
 ไป ทอดน้ำประศอกที่พระศรีรัตนศาสดาราม ทั่ว
 ทั่ววันออก แล้วทรงพระดำเนินโดยรอบพระ
 เระเบียง ทอดพระเนตรเครื่องโต๊ะ ค่ำไป เวลา
 ๗ ทุ่มเสด็จขึ้น ทางพระที่นั่งจักรีกรมปราสาท
 ในวันสมโภชนี้ พระบรมวงษานวงษ์
 ข้าราชการของ สลพระบาท ฝ่ายทหาร แต่งเต็มยศ
 ขุนี่พ้อม ฝ่ายพลเรือน มุ่งม่วงสวมเสื้อเขียว ระบาย
 ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ กันยายน เป็นวัน
 ทรงพระผนวช โปรดให้นิมนต์พระสงฆ์พระบรม
 วงษานวงษ์ แลสมเด็จพระราชาคณะ พระราชา
 คณะผู้ใหญ่ผู้น้อย ๓๐ องค์ มาพร้อมกัน ใน
 พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แลพระ
 บรมวงษานวงษ์ ข้าราชการ แต่งเต็มยศอย่าง
 วานนี้ เปลี่ยนแต่ฝ่ายพลเรือน เจ้านายทรง
 ภูษาเขียนทอง ภูเขีย ระบายปักศร ข้าราชการ
 ทุ่งผ้าสองข้างลาย คากสำรวก แลเจ้าพนักงาน
 ได้จัดกระบวนแต่ เป็นกระบวนสำหรับพระ
 เลิศยศ แลสำหรับความครึกครื้นต่าง ๆ
 เพราะการแห่ นาค ย่อมไม่กำหนดกระบวน
 เลิศยศอย่างไร สุกแต่ความยินดีที่จะจัก
 กระบวนมาแสดงความรื่นเริง เท่าไร ก็ให้
 เป็นธรรมดา กระบวนนำแลหลัง ตั้งต้นแต่ถนน
 ท้องสนามหลวง มุมข้อมเด็จพระนคร หลตาม
 ทอดอก ไปถึง บางลำพู แต่กระบวนพระที่นั่ง รออยู่
 ที่ประตูเทวาพิทักษ์ กระบวนนำ มี นายปลิศ
 สาคกระเวน แถวหนึ่ง แล ขงชายนำรั้ว ๑ คู่
 แล้วถึง กระบวนทหารม้า แลพลทหาร ขดเดิน
 แถว มี แตรวงหน้า ค่ำไปม้าเถวระทองสองแถว
 สายกลางกลองแขก ขี่ชะวา พิณพาทย์ เด็ดเทิง
 สวมศิกระ นาค ของสมเด็จพระเจ้าห้อง ยาเธอ
 เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่าง วงษ์ กรมพระภาณุพันธุ
 วงษ์วรเขตทรงจักษ มาวงหนึ่ง แล เด็ดเทิง
 แต่งเป็นหน้ากระบวนหลวงหนึ่ง แล้วถึง
 พระยานาค ทำด้วยกระดาษ แลเขียนลาย ทั่ว
 ยจวประมาณเส้นเศษ มีคนถือ ค่องไปหน้า

แล้วถึง กระบวนของชาย สองแถว แถบซ้ายกลาง
 ซ้ายเขม ๓ ซ้าง ซ้างไขนอีก ๒ ชุด คือซ้าง
 พลาย บรรทุกกลองแขก • พิณพาทย์ • ซ้าง
 พลาย หมอแต่งเป็น ยักษ์มีมะ กฏ ๓ ซ้าง ชุดหนึ่ง
 ซ้าง กลองแขก • พิณพาทย์ • ซ้าง พลาย หมอ
 แต่งเป็นยักษ์คอหม้อ • ซ้างชุดหนึ่งเรียงลำดับ
 ดังนี้ แล้วถึงพลเดินเท้าอีก คือกลองแขก
 สายกลาง ของกระชาย ของลาพต่าง ๆ สองแถว
 แล้วถึงรถโขนคนแต่งเป็น พระราม พระลักษมณ์
 • รศ แลกระบวนซ้าง พลาย บรรทุก ไทโย
 ธรรม • บรรทุก เขียน ขลุ่ย ที่ จะถวายพระอุปัชฌาย์
 • ซ้างเผือก บรรทุกยาทร • ไกร •
 มีซ้างพองน้ำทุกซ้าง และมีคนถือพานอาหาร
 ซ้างแลสับประทนมตาม ท่อไป กระบวน
 พลรบอย่าง เจ้าสองแถว คือพลเส โลก
 ไทมร กายสองมือ กายทั้ง กายเขม เล่าทักซ์
 กายชเลย ทวน ง้าว มีขงชายนำทุกชุด
 แห่งพลรบนี้ แล้วถึงกระบวนเกวียน บรรทุก
 ยาทร แลไทย ธรรมต่าง ๆ ๖ เล่ม พิณพาทย์
 ๒ วง กลองแขก • ท่อไป กระบวนละครซิม้า
 แลเดินแถวแต่งต่าง ๆ * สำรับ มีพิณพาทย์
 นำทุกสำรับ หมอกระบวนเหล่านี้แล้วถึงคำ
 รวงล้อมีกัหวายคำรวง หอก คำรวงคบาย จำ
 ปลั๊กกรมพระคำรวง แลเจ้ากรมพระคำรวง
 ฝ่ายพระราชวังบรรเทินรว เจ้ากรมพระคำรวง
 สนม ทหารขวา • เจ้ากรมซ้าง ทหารใน ไทย
 ซ้าง (แทนสนมซ้าย) • เป็นต้นเชือก แล
 ถึงของพญ่าเงินสายนอก คู่แห่งทเวศาสายใน

มหาดเล็กนาย รอดคุมแพรเทินรว ศิวคณทั้ง ๔
 เวร เป็นต้นเชือกแล้วถึงกลองชนะ พระที่นั่ง
 พุท ศาลที่ระเสด็จ ประทับเทียบเกย นำอิมจันทร์
 พระที่นั่งสทไสววิยปราสาท ซ้างประคทเวศา
 พิทักษ์ ตั้งที่กล่าวมา แลกลับมด้วยพระยา
 ผู้ใหญ่ผู้น้อยเป็นคู่เคียง ๖ คู่ มีขงสุวิยพิทโยก
 อินทร์พรหม แลต่อกลองชนะ นำพระที่นั่ง
 มีแตรฝรั่ง แตรงอน สังข์ เครื่องสูงนำ พระ
 แสงสว่างเครื่อง นักร คอกไม้ สกที่ขี้กม
 เพกาน ๔ คณนั้นเชิญนำ ๓ คณ หลังพระที่นั่ง
 มหาดเล็กเชิญเครื่องอัครวิชัยศ แลเครื่องสูง
 ซมสาย มหาดเล็กตาม ส่วนกระบวนหลังท่อไป
 ซ้างตั้ง ณที่ซึ่งกล่าวแล้ว มีคู่แห่งทเวศา แล
 พลกระบวนอื่น ของกระชาย ของนาค ของชาย
 นำพลพลอง ลคร ของชายนำ พลพราปะ
 กั๊ก ลครพลตรีศูล พิณพาทย์ ของชายนำ
 พลชวานจินลคร หอกซัก แล้วถึงกระบวนจีน
 คือเครื่องเล่า โถ้ แลจีนถือขง งิ้วซิม้าแลเดิน
 พลทหารเรือ อยู่สทกระบวน
 เวลาเช้าโมงเศษ วันที่กล่าวนี้ สมเด็จ
 พระบรม โอรสาทิราช เสด็จ ออกพระที่นั่ง
 สทไสววิยปราสาท ทรงเครื่อง อย่างขัตติยราช
 กุมาร แลสรวมพระชฎามหากระสุน พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระภษาเขียนทอง
 ฉลองพระองค์เยระยับ ประทับเครื่องราช
 อัครวิชัยศ มหาดเล็กบริกรมราชวงษ์ เสด็จ
 ออก ณที่นี้ เวลาเช้า ๒ โมง ไปรถได้เดิน
 กระบวนแห่ โดยถนนท้องสนามไชย ผ่านนำ
 พระที่นั่งสทไสววิย ไปเลี้ยวลงถนนเจริญ
 กรุง ถนนเพองนคร มาถนนบำรุงเมือง พอ
 กระบวนกลองชนะ ผ่านนำประคทเวศาพิทักษ์มา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
 ฉลองพระ องค์ศรัย แต่ พระ ชฎามหากะฐิน
 เสกข์ ส่อง พระ กร สม เก็จ พระบรมโอรสาธิราชสยาม
 มกุฎราชกุมาร ขึ้นทรงพระ ที่นั่ง พกศาล
 ขณะนั้น ทหาร รัยเสกข์ แต่ พลกระบวน แห
 ถวายคำนับ แต่ ประ โคม แตร ทหาร แตร ธอน
 แตร ฝรั่งเศสพร้อมกัน กระบวน พระ ที่นั่ง ออกจาก
 ประตูทวาร พิทักษ์ บรรจบกระบวน หน้าหลัง แล้ว
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จฉลอง
 พระ องค์ศรัยแล พระชฎา ประทับทออาพระเนตร
 กระบวนตลอดแล้ว เสกข์ พระราชดำเนิ
 โดยพระราชยานไปประทับพระที่นั่งไชยชมพล
 ทอทพระเนตร กระบวน แห ซึ่งวกมาลงหน้าวัง
 เมือง กระบวนหน้า แล้วไปทางบ่อสมเด็จ
 ภัยนคร แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เสกข์ประทับที่พลับพลา วิมประคูวัดพระศรี
 วิทันสาสคารามค้ำานควิน ออล กระบวนพระ
 ที่นั่งคันแต่คู่แต่กลองชนะ แตร ธอน แตร ฝรั่งเศส
 เครื่องส่ง เลี้ยวเข้าประตูสวัสดิโคกษา เทียบ
 พระที่นั่ง พกศาลที่เกย หน้าพลับพลา พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัยพระ กร สม เก็จ พระบรม
 โอรสาธิราช จากพระที่นั่ง พกศาล กระบวน
 ถวายคำนับแล้ว เสกข์ประทับในพลับพลา
 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ทรงเปลื้องเครื่อง
 แลเจ้าพนักงานเจริญพระชนง พระมัตส เปลี่ยน
 ทรงเครื่อง พระภษาจิม ฉลองพระ องค์ศรัย
 เมืองพระองษา แต่ที่ออกที่เกย ทรง ไพรย
 ทานเงินสิ่งเงินเพื่อสิ่งหนึ่ง แล้วพระบาทสม
 เก็จ พระเจ้าอยู่หัว เสกข์พระราชดำเนิไป
 ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรง
 จุกเทียบนมัสการ แลโปรดให้ สมเด็จพระบรม

โอรสาธิราช ประทับพระราชนางา พร้อม
 ด้วยเจ้าปลัดกรม เจ้ากรมพระตำรวจ ที่เข้า
 กระบวนแห่ นำเสกข์ไปประทับในพระอุโบสถ
 ทรงจุกเทียบนมัสการ พระพุทธรัตนปฏิมากร
 แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราช
 ทานผ้าไตร ให้สมเด็จพระบรมโอรสา
 ธิราช เสด็จไปในที่ประชุมคณะสงฆ์
 หักัดบาศ เหนืออาสนสงฆ์ ภายในเพดาน
 กอกไม้สัก ทรงถวายขุมเทียนแล ขอบวรพชา
 ต่อพระเจ้าบรมวงษ์เธอ กรมพระปวเรศวิยา
 ลงกรณ์ผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ ใต้รับบวรพชาแล้ว
 เสกข์มา เปลื้องเครื่องแลทรงครองไตร พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองพระราชทาน
 แล้วเสกข์ไปขอศีลแลขอณิสัย ในที่ประชุมสงฆ์
 นั้น พระอุปัชฌาย์พระทานศีลแลณิสัย สมเด็จ
 พระบรมโอรสาธิราชเป็นสามเณรแล้ว สมเด็จ
 พระบรมโอรสาธิราช ทรงถวายไตรผ้าสลิบแพร
 ชาติพระสงฆ์ทั้ง ๓๐ องค์นั้น แลโปรดให้
 เจ้าพนักงาน จักยกริชากร ซึ่งตั้งเมื่อวัน สมโภช
 แลเข้ากระบวนแต่มาขึ้น ถวายพระสงฆ์ทั้ง ปวง
 นี้ทั่วกัน แลโปรดให้นิมนต์พระสงฆ์ไปรับ
 พระราชทานฉันที่ พระพุทธปราณ เว้นแต่พระ
 เจ้าบรมวงษ์เธอ กรมพระปวเรศวิยา ลงกรณ์
 แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสกข์พระราชดำ
 เนินพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชไปประทับ
 ในพระฉาก ข้าง พระพุทธรัตนปฏิมากร
 เมืองซ้ายทรงประเคนอาหารบิณฑบาต พระเจ้า
 บรมวงษ์เธอ แลสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
 เสวยอยู่ แล้วเสกข์พระราชดำเนิ ออกประ
 ทับพระเฉลียงหน้าพระอุโบสถ พร้อมด้วยเจ้า
 นายข้าราชการ ผลราชทูตกงสุลของ ผู้ค

ชาวต่างประเทศ ซึ่ง โปรดให้ มาเฝ้า ทูลขอ
 ขลุ้ พระบาท สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ พระเจ้า
 ลูกเธอ ซึ่ง ทรง ฝึกหัดเพลง อาวธ ที่กล่าวพระ
 นามเมื่อ คราว ไหว้ ครุ นั้นแล้ว ทรง รำ กระบี่
 ง้าว กระบอง คาบสองมือ อย่าง ละคู่ละเพาะ
 นำพระที่นั่ง เสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัว เสด็จประทับใน พระอุโบสถ พระ
 สงฆ์ ซึ่ง ฉน แล้วมานั่ง อาสนสงฆ์พร้อมกัน พระ
 ราชทานบริกษารต่าง ๆ แก่สมเด็จพระบรม
 ไชยราชา และ โปรดให้ เสด็จไปรับผ้าไตร
 ขูปเทียน ของสมเด็จพระบรมราชเทวี พระ
 วรราชเทวี พระบรมวงษานุวงษ์ ข้าราชการ
 การฝ่ายใน ที่นำพระฉาก ข้าง พระพุทธ
 รัตนปฏิมากร เบื้องขวา และ โปรดให้ เสด็จมา
 ประทับพระเก้าอี้งา ในพระอุโบสถ พระบรม
 วงษานุวงษ์ เสนาบดี ข้าราชการทูลขอ ขลุ้ พระบาท
 ฝ้ายนำให้ถวายใคร ทอดไม้ ขูปเทียนบริกษาร
 ย่างตามสมควร แลพระสงฆ์ ได้ถวาย ธูปโม
 ทนา อติเรกถวายพระพรลา เวลาบ่ายโมง
 หนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้น
 ทางพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท สมเด็จพระ
 บรมโอรสาธิราช เสด็จพักอยู่ในพระอุโบสถ
 เวลาค่ำ พระสงฆ์ ๓๐ องค์ พร้อมกัน
 ครั้นเวลา ๒ ทุ่มเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว ทรง เสร็จ ครึ่งยศ นายพลทหาร
 ประทับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เสด็จออกใน
 พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
 ทรงจุดเทียนนมัสการ ทรงศีลแล้ว พระสงฆ์
 เจริญพระพุทธมนต์ จบแล้ว เวลายามเศษ เสด็จ
 พระราชดำเนิน ทางถนนข้างใน พร้อมด้วย
 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ไปพระพุท

รัตนสุฐาน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
 ประทับอยู่ที่นี้ ราตรีหนึ่ง พร้อมด้วยพระเจ้า
 บรมวงษ์เธอ กรมพระปวเรศวิยาสงครณ
 พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นวชิรญาณวโรรส
 พระวรวงษ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร
 สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ สมเด็จพระ
 พุฒาจารย์

วันที่ ๑๑ เวลาเช้า มีการทรงบาท
 ในพระบรมมหาราชวัง สมเด็จพระบรมโอรสา
 ธิราช ทรงรับบริกษาทบาต กรมหมื่นวชิร
 ญาณวโรรสนำ พระสงฆ์ที่รับทรงบาทนอก
 นั้น คือ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร ๑
 สมเด็จพระราชาคณะ ๒ แลพระสงฆ์วัตรราช
 ประคิษฎ์ วัตรราชบพิท ทั้งสอง พระอาราม
 พระวัตรราชประคิษฎ์ วัตรราชบพิท เข้าทางประตู
 แดลงราชกิจ ทรงบาทแล้ว สมเด็จพระเจ้า
 ลูกเธอ พระเจ้าลูกเธอ ทรงรำกระบี่ ง้าว
 กระบอง คาบสองมือ อีกเวลาหนึ่ง ที่พระ
 ที่นั่งทรงธรรม แลสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
 เสด็จโดยพระราชนานา มาประทับในพระอุ
 โโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระสงฆ์
 ที่สวดมนต์ ๓๐ องค์ พร้อมกัน โปรดให้ถวาย
 อาหารบริกษาทบาต พระสงฆ์รับพระราชทาน
 ค่อยไป มีการทรงผนวชหม่อมเจ้าคนัยวรพต
 ซึ่ง จะกล่าวภายหลัง

เวลาบ่าย สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
 เสด็จกลับไปพักที่ พระพุทธรูปรัตนสุฐาน
 ครั้นเวลาบ่ายค่ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวเสด็จออกทางประตูพรหมโลกา พร้อม
 ด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จพระ
 ราชดำเนิน โดยรถพระที่นั่ง ไปวัดบวรนิเวศ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จประทับ ณ พระอารามนี้ พร้อมด้วยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์ ซึ่งเป็นพระขานาธิเบศร์ของพระอารามนี้ แลพระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นวชิรญาณวโรรส ซึ่งโปรดให้เสด็จมาจำพรรษาณพระอารามนี้ และมีเจ้าพนักงานต่าง ๆ ประจำตามพระเกียรติยศ เวลา ๔ ทุ่ม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จกลับ แลต่อไปให้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช อยู่เนื่องนิศย์

ข่าวทรงผนวช

หม่อมเจ้าคณิศรวรนาถเป็นสามเณร

วันที่ ๓๐ กันยายน รักษากุศลวัน ศักดิ์ ๑๑๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการสมโภชหม่อมเจ้าคณิศรวรนาถ ในสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี พระราชกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เจ้าพนักงานได้จัดตั้งบายศรี แก้วทองเงิน ตามธรรมเนียม เวลาบ่าย หม่อมเจ้าคณิศรวรนาถ เสด็จมาที่ทิมคค นวพระที่นั่ง ศลิศมหาปราสาท เจ้าพนักงานเจริญพารา ขนง มีศีล แลแต่งองค์เสร็จแล้ว เสด็จไปเสด็จไปยังพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย โปรดให้พระมหาราชาครู พระครูพรหมมณี เข็กแก้ว เจ้านาย ข้าราชการเวียงเทียน สมโภชด้วยบายศรี ตามประเพณีแล้ว เวลา ๓ ทุ่มเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย โปรดให้ หม่อมเจ้าคณิศรวรนาถ มาเข้าทูลของ ขลุ่ยพระบาท นำ

พระที่นั่ง ทรงเจิมพระราชนาเป็นเสร็จ การสมโภช วันที่ ๑๑ พระสงฆ์ที่รับพระราชทาน ฉันทตามที กล่าวมาในข่าวทรงพระผนวช ยังรอ อยู่ใน พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แลหม่อมเจ้าคณิศรวรนาถมาแต่งองค์ ที่ทิมคค ครั้นเวลาเที่ยง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง เสร็จองค์ ครึ่ง นายพลทหาร เสด็จ พระราชดำเนิน โดยพระราชนาแต่พระที่นั่งจักรกรี มหาปราสาท ไปประทับพลับพลา วิมประคู วัดพระศรีรัตนศาสดาราม บ้านทวัน ตก หม่อมเจ้าคณิศรวรนาถขึ้นเสด็จแต่ทิมคคมาขึ้นเกยนำพลับพลา พระราชทานเงินเพื่องหัวกำลัง ให้ หม่อมเจ้าคณิศรวรนาถ ไปรยทานแล้ว เสด็จพระราชดำเนินสู่พระอุโบสถ ทรงทูลเทียนนมัสการ หม่อมเจ้าคณิศรวรนาถ เสด็จมาในพระอุโบสถ ทรงนมัสการ พระพุทธรัตนปฏิมากร เสร็จแล้ว โปรดให้พระราชทานผ้าไตร ให้ หม่อมเจ้าคณิศรวรนาถ เสด็จไป ในที่ประชุมคณะสงฆ์ ๓๐ องค์ ขอบรรพชาต่อพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์ ซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์แลขอสรณแลศีลต่อ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นวชิรญาณวโรรส หม่อมเจ้าคณิศรวรนาถ ได้บรรพชาเป็นสามเณร แล้ว ถวายผ้าพับนำพระสงฆ์ ๓๐ องค์แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานบริกษาต่าง ๆ แลโปรดให้รับผ้าไตร ของข้างใน แลพระบรมวงษานวงษ์นำหน้า พระสงฆ์ ๓๐ องค์ ถวายอนุโมทนาอภิเรกถวายพระพรลา เวลาบ่ายโมงเศษ เสด็จขึ้น หม่อมเจ้าคณิศรวรนาถ ได้ตามเสด็จสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช โดยรถพระที่นั่ง ไปอยู่ วัดบวรนิเวศน์ เวลาบ่ายห้าโมงนี้พร้อมกัน

